

دوره نهم - سال اول

شماره چاپ: ۲۷۰

تاریخ چاپ:

شماره ثبت: ۱۶۷

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل کشور»

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۲۶۶۳

آبان ماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده.....
۲.....	مقدمه.....
۲.....	گفتار اول - پیشینه سیاست‌های مرتبط با پدافند غیرعامل.....
۴.....	گفتار دوم - کلیات طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل.....
۵.....	گفتار سوم - نقاط قوت طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل.....
۸.....	گفتار چهارم - ملاحظات حقوقی و بودجه‌ای طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل کشور.....
۱۱.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۱۳.....	منابع و مآخذ.....

اظهار نظر کارشناسی درباره: « طرح قانون سازمان پدافند غیر عامل کشور »

چکیده

یک فوریت طرح قانون سازمان پدافند غیر عامل در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی مورخ ۳ آبان ماه ۱۳۹۱ به تصویب رسید.

همسویی سیاست‌ها با اهداف دفاعی اسناد بالادستی کشور، ماهیت غیرمترقبه بودن اکثر حوادث طبیعی، لزوم تصمیم‌گیری سریع، دقیق و منسجم در مواقع بروز و ظهور بحران‌های دفاعی، امنیتی و طبیعی، استانداردسازی احداث تأسیسات راهبردی متناسب با تهدیدهای نوظهور، ارتقای شاخص‌های امنیتی - انتظامی کلانشهرها، ضرورت ایجاد مغز نرم‌افزاری واحد برای مدیریت دفاعی یکپارچه، مشخص شدن متولی اصلی نظارت بر اجرای دقیق مبانی پدافند غیر عامل، تحرک افقی و عمودی کشورهای توسعه‌یافته برای ایجاد ساختاری واحد در حوزه دفاع غیر عامل، افزایش لفاظی‌های نظامی رژیم صهیونیستی و برخی قانونگذاران و دولتمردان آمریکا، ضرورت حفاظت از تأسیسات، اماکن و اسناد طبقه‌بندی شده، پیشگیری از آلودگی‌های گسترده زیست‌محیطی و اهمیت بازیابی سریع تأسیسات حیاتی کشور در مواقع تهدید تنها بخشی از دلایلی هستند که ضرورت تأسیس سازمان پدافند غیر عامل و مشخص شدن آن در ساختار حقوقی کشور را افزایش می‌دهند.

مقدمه

اهمیت دفاع غیرعامل در منظومه امنیت ملی کشورهای توسعه‌یافته به حدی است که ساختارهای منسجمی را برای یکپارچه‌سازی سیاست‌های مرتبط تعریف کرده‌اند. برای مثال می‌توان به تشکیل «سازمان مرکزی مدیریت شرایط اضطراری»^۱ در وزارت امنیت داخلی آمریکا اشاره کرد که رسالت آن کنترل توأمان بحران‌های طبیعی و مقابله با حوادث جنگی است.^۲ در شوروی سابق نیز سازمان دفاع غیرعامل در اواسط سال ۱۹۶۰ میلادی تأسیس شد و به سرعت توسعه یافت. نوع، جنس، تراکم و مرکز ثقل تهدیدات فراروی جمهوری اسلامی ایران نیز به سمتی است که ضرورت هم‌افزایی ظرفیت‌ها و بهره‌گیری حداکثری از فنون پدافند غیرعامل را افزایش داده است.

گفتار اول - پیشینه سیاست‌های مرتبط با پدافند غیرعامل

اولین گام جدی برای اتخاذ سیاست‌های راهبردی در حوزه پدافند غیرعامل؛ در بند «۱۱» قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۳ برداشته شد. بر همین اساس هیئت‌وزیران در جلسه مورخ ۸ تیرماه ۱۳۸۴ و در اواخر فعالیت دولت هشتم؛ آیین‌نامه اجرایی پدافند غیرعامل کشور را تصویب کرد.

1. Federal Emergency Management Agency (FEMA)

2. <http://www.fema.gov/about/index.shtm>

همچنین هیئت‌وزیران در جلسه مورخ ۲۶ آبان‌ماه ۱۳۸۷ بنا به پیشنهاد رئیس‌جمهور و به‌استناد اصول یکصد و بیست و هفتم و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی مقرر کرد که کارگروهی متشکل از آقایان سیدحسین فیروزآبادی (رئیس ستاد کل نیروهای مسلح)، مصطفی محمدنجار (وزیر دفاع)، پرویز فتاح (وزیر نیرو)، امیرمنصور برقی (معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور)، داوود احمدی‌نژاد (دبیر کارگروه) و غلامرضا جلالی به‌عنوان نمایندگان ویژه رئیس‌جمهور در کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور تعیین شوند. تمام اختیارات هیئت‌وزیران در امور پدافند غیرعامل و ماده (۱۲۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - به اعضای کارگروه یاد شده تفویض شد.^۱

در جلسه مورخ ۱۸ اسفندماه ۱۳۸۷ هیئت‌وزیران، عنوان «دبیر کارگروه» را به «دبیر کمیته دائمی و دبیرکل دبیرخانه پدافند غیرعامل کشور» تغییر داد. معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور نیز در ۳۰ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۱ با ارسال بخشنامه‌ای به وزارتخانه‌ها، سازمان‌های مستقل تحت نظر رئیس‌جمهور و استانداری‌های سراسر کشور؛ ساختار اجرایی، شرح وظایف و تشکیلات تفصیلی واحد سازمانی پدافند غیرعامل را به آنها ابلاغ کرد.

۱. بند «۱۱» ماده (۱۲۱) قانون برنامه چهارم توسعه تصریح نمود.

آیین‌نامه‌های اجرایی توسعه دفاع غیرعامل بایستی ظرف دو ماه از تصویب قانون برنامه چهارم توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت دفاع و ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران رسیده و در صورت تأیید فرماندهی کل نیروهای مسلح به مرحله اجرا گذاشته شود.

گفتار دوم - کلیات طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل

الف) دلیل ارائه طرح

۱. مغفول واقع شدن برخی سیاست‌های پدافند غیرعامل متناسب با وزن و اهمیت آن در اسناد بالادستی کشور،
۲. مشخص نبودن موقعیت و جایگاه سازمان پدافند غیرعامل در ساختار حقوقی کشور.

ب) هدف ارائه طرح

۱. ایجاد ساختاری یکپارچه و منسجم برای تجمیع ظرفیت‌های نظام در حوزه دفاع غیرعامل،
۲. تسریع و تسهیل اجرای سیاست‌های مرتبط با پدافند غیرعامل،
۳. افزایش نظارت بر نهادهای مجری پدافند غیرعامل در دستگاه‌ها،
۴. تقویت توان نظارتی مجلس شورای اسلامی بر متولی اصلی مدیریت و اجرای سیاست‌های کلان پدافند غیرعامل کشور.

ج) مخاطبان طرح

ستاد کل نیروهای مسلح؛ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح؛ معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست‌جمهوری؛ وزارت کشور، وزارت نیرو، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ وزارت نفت؛ سازمان انرژی اتمی؛ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.

گفتار سوم - نقاط قوت طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل

مهمترین نقاط قوت طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل کشور عبارتند از:

الف) همسویی با اسناد بالادستی کشور

اهمیت و جایگاه دفاع غیرعامل در سیاستگذاری‌ها به حدی افزایش یافته که در اسناد بالادستی مورد تأکید قرار گرفته است. برای مثال مقام معظم رهبری همزمان با ابلاغ سیاست‌های کلی تدوین قوانین برنامه پنج‌ساله کشور، متولیان امر را به اتخاذ تدابیر لازم برای گسترش مبانی پدافند غیرعامل ملزم کرده‌اند. در این راستا مواد (۱۷۸)، (۱۹۸) و (۱۹۹)، بند «ک» مواد (۲۰۱)، (۲۰۶)، (۲۱۴) و (۲۳۱) قانون برنامه پنجم و بند «۱۱» ماده (۱۲۱) قانون برنامه چهارم توسعه برخی مواد قانونی اسناد بالادستی هستند که در آنها بر رفع خلأهای تقنینی - اجرایی و پیاده‌سازی اصول پدافند غیرعامل تأکید شده است. برخی همپوشانی‌های تشکیل سازمان پدافند غیرعامل با برخی اسناد بالادستی کشور عبارتند از:

جدول ۱. مزیت‌های تأسیس سازمان دفاع غیرعامل از منظر اسناد بالادستی کشور

فرصت‌های ایجاد سازمان دفاع غیرعامل	اسناد بالادستی کشور
کاهش آسیب‌پذیری و افزایش پایداری در برابر تهدیدات خارجی بدون به‌کارگیری سلاح	آیین‌نامه اجرایی بند «۱۱» ماده (۱۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله چهارم
استانداردسازی فعالیت‌های مرتبط با کمیته پدافند غیرعامل ساختارهای اجرایی	بند «الف» ماده (۱۹۸) قانون برنامه پنجم توسعه
بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های مردمی در آرایش دفاعی و استقرار امنیت ملی	بند «د» ماده (۲۰۱) قانون برنامه پنجم توسعه
رعایت دقیق‌تر ملاحظات دفاع غیرعامل در طرح‌های زیربنایی و ساخت تأسیسات راهبردی افزایش توان ستادی و راهبردی نظام برای مدیریت بحران	بند «ک» ماده (۲۰۱) قانون برنامه پنجم توسعه
ارتقای بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت	سند چشم‌انداز در افق ایران ۱۴۰۴ هجری شمسی
ایجاد ساختاری منسجم برای طراحی معیارها و آیین‌نامه‌های فنی پدافند غیرعامل	بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام در خصوص پدافند غیرعامل

ب) پیشگیری از موازی‌کاری و شکل‌گیری سیاست‌های جزیره‌ای

یکی از اصول مدیریت استراتژیک پدافند غیرعامل، کاهش نهادهای موازی و یکپارچه‌سازی تصمیم‌گیری‌ها در شرایط بروز و ظهور بحران است. برای مثال کانادا از سال ۱۹۵۹ به‌منظور تأمین بیشترین هماهنگی در امور دفاع غیرنظامی، سازمان‌های دفاع غیرعامل و اقدامات اضطراری را ادغام کرد که مهمترین رسالت آن، تنظیم نظم و امنیت به‌منظور حفظ حاکمیت و تداوم خدمات دولتی است.

پدافند غیرعامل دارای ادبیات دفاعی است ولی گستره کاربرد آن تمام

عرصه‌های نظامی، امنیتی، اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی را شامل می‌شود. در نتیجه بایسته است نهادی مشخص وظیفه یکپارچه‌سازی سیاست‌ها و نظارت بر حسن اجرای امور را برعهده داشته باشد. تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور می‌تواند از طریق همگرایی و ایجاد انسجام فکری - رویه‌ای میان ساختارهای مرتبط، از ایجاد سیاست‌های موازی جلوگیری کند.

ج) ارتقای سطوح امنیتی - حفاظتی نهادها و مراکز حساس کشور

مهمترین رکن نهادینه‌سازی پدافند غیرعامل، ارتقای ضرایب حفاظتی و ایمنی «مراکز حیاتی، حساس و مهم»^۱ است.

واکاوی و اولویت‌بندی تهدیدات فراروی نظام مبین این واقعیت است که یکی از مراکز ثقل تهدیدات دشمن، مختل کردن روند فعالیت مراکز حساس و حیاتی مانند نیروگاه اتمی بوشهر، مراکز غنی‌سازی اورانیم، پالایشگاه‌ها، خودپردازها و مراکز موشکی با ابزار حملات سایبری و جنگ‌های شبکه‌ای است. براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس آمریکا؛ جنگ شبکه‌ای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختل‌سازی، عدم دسترسی، افت کیفیت، انهدام اطلاعات ذخیره شده در فضای وب و حذف اطلاعات دیجیتالی ساختارهای راهبردی جمهوری اسلامی ایران سازماندهی شده است.^۲ به‌عنوان یکی از مصادیق جنگ سایبری ایالات متحده و

1. Vital, Critical and Important Centers

۲. برای اطلاع بیشتر به مختصات جنگ‌های شبکه‌ای به نشانی اینترنتی مرکز پژوهش‌های کنگره آمریکا رجوع شود: Hildreth, Steven A., "Cyberwarfare", Congressional Research Service Report for Congress, www.law-wmaryland-edu/

اسرائیل برای حمله به تأسیسات راهبردی نظام می‌توان به حمله «ویروس استاکسنت»^۱ به نیروگاه اتمی بوشهر با هدف ازکاراندازی یا حداقل تأخیر در راه‌اندازی این نیروگاه اشاره کرد.^۲ مصداق دیگر حملات سایبری به سامانه اینترنت و مخابرات وزارت نفت در ۳ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۱ بود.

د) افزایش کارآمدی شورای پدافند غیرعامل استان‌ها

به‌منظور مدیریت مناسب دفاع غیرعامل؛ با هماهنگی وزارت کشور و تأیید ریاست‌جمهوری یک ساختار استانی به‌نام شورای پدافند غیرعامل استان تشکیل شده که مسئولیت آن برعهده استانداران است. در این میان تأسیس سازمان پدافند غیرعامل از طریق نظارت مرکزی و حمایت‌های فنی – ستادی می‌تواند در بهبود فرآیندها و عملکرد شوراهای استانی نیز نقش مؤثری را ایفا کند.

گفتار چهارم - ملاحظات حقوقی و بودجه‌ای طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل کشور

الف) ملاحظات حقوقی

طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل با هدف ایجاد سازمانی تحت همین عنوان تهیه و ارائه شده است. براساس طرح مزبور سازمان پدافند غیرعامل به‌منظور افزایش

1. Stuxnet Worm

2. Factbox: Implications of apparent Stuxnet Iran Cyber Attack, <http://www.reuters.com>, 27 September, 2010.

بازدارندگی، کاهش آسیب‌پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، ارتقای پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل انواع تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن و در چارچوب سیاست‌های کلی نظام مرتبط با این حوزه و تدابیر فرماندهی معظم کل قوا و تکالیف قانونی مقرر در برنامه‌های توسعه کشور تشکیل می‌شود و اقدامات لازم را معمول می‌دارد. در رابطه با طرح مزبور از لحاظ حقوقی نکاتی وجود دارند که به شرح ذیل به آنها اشاره می‌شود:

۱. عنوان طرح «قانون سازمان پدافند غیرعامل» است، بنابراین از عنوان مزبور چنین مستفاد می‌شود که طرح حاضر دربر دارنده کلیه قواعد و ضوابط مربوط به تأسیس، اهداف، وظایف و اختیارات، نحوه اداره و عملکرد این سازمان به صورت دقیق و واضح است؛ لکن طرح پیش‌رو صرفاً به پیش‌بینی تأسیس این سازمان و اهداف کلی آن پرداخته است. بنابراین عنوان طرح با محتوای آن همخوانی ندارد و مغایر ماده (۱۳۱) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی است. لذا پیشنهاد می‌شود، عنوان طرح مزبور به «طرح تأسیس سازمان پدافند غیرعامل» تغییر یابد.

۲. با توجه به اینکه هم‌اکنون کمیته دائمی پدافند غیرعامل و کمیته‌های پدافند غیرعامل دستگاه‌های اجرایی و همچنین سازمانی تحت همین عنوان وجود دارند و در زمینه موضوع پدافند غیرعامل دارای صلاحیت‌ها و وظایفی می‌باشند، ارتباط آنها با سازمانی که در طرح حاضر تأسیس آن پیش‌بینی شده، مشخص نشده است.

۳. در طرح حاضر هیچ‌گونه اشاره‌ای به ماهیت سازمان مورد نظر و وضعیت حقوقی آن نشده و لذا از این لحاظ دچار ابهام و ایراد است. این طرح صرفاً در پی تشکیل سازمان پدافند غیرعامل است و کلیه موضوعات مترتب بر تشکیل یک سازمان

از جمله وظایف و مأموریت‌ها، ارکان و تشکیلات، منابع مالی، وابستگی سازمان و سایر موارد را به اساسنامه سازمان ارجاع داده است. شاید به لحاظ حقوقی و قانونی اشکالی به این امر وارد نباشد، اما اصلح است به منظور تعیین رویکرد نظارتی مجلس به عملکرد این سازمان، در قالب ماده واحده‌ای جایگاه این سازمان در نظام حقوقی کشور مشخص شود.

۴. از دیگر مسائلی که در ارتباط با طرح پیشنهادی وجود دارد، مرجع تصویب اساسنامه سازمان مزبور است. به موجب تبصره ماده واحده پیشنهادی، اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل به تصویب کمیته دائمی پدافند غیرعامل خواهد رسید. در حالی که سازمان مزبور یک سازمان حکومتی است که بر اساس اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی اساسنامه آن باید به تصویب مجلس یا هیئت وزیران برسد.

اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی مقرر داشته: «...مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب دائمی اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را با رعایت اصل هفتاد و دوم قانون اساسی به کمیسیون‌های ذیربط واگذار کند یا اجازه تصویب آنها را به دولت بدهد. در این صورت مصوبات دولت نباید با اصول و احکام مذهب رسمی کشور یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر به ترتیب مذکور در اصل نود و هشتم قانون اساسی با شورای نگهبان است». بنابراین تبصره مذکور مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است و تفویض این امر از سوی هیئت وزیران به کمیته دائمی پدافند غیرعامل به استناد اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی نیز با توجه به نظر تفسیری شورای نگهبان (نظریه شماره ۷۹/۲۱/۷۳۷) مبنی بر اینکه «محدوده اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی

شامل تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌ها و اساسنامه‌ها نمی‌شود و منحصرأ شامل تصمیمات خواهد بود» مقدور نخواهد بود.

پیشنهاد می‌شود جهت پیشگیری از ایراد شورای نگهبان مبنی بر مغایرت طرح با قانون اساسی و همچنین با توجه به اینکه هدف عمده تأسیس چنین سازمانی برای مقابله با تهدیدهای داخلی و خارجی جهت دفاع از تمامیت کشور و انقلاب اسلامی است، تبصره مزبور به صورت ذیل اصلاح شود:

«نحوه اداره، وظایف و تشکیلات سازمان مذکور توسط کمیته دائمی پدافند غیرعامل با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح تدوین و به تصویب شورای عالی امنیت ملی خواهد رسید».

ب) ملاحظات بودجه‌ای

تشکیل هر سازمانی نیازمند تأمین اعتبارات مالی است. این طرح به جهت اینکه منابع مورد نیاز برای تشکیل چنین سازمانی را پیش‌بینی نکرده است، در مغایرت با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی قرار دارد. لذا برای رفع ایراد قانون اساسی لازم است منابع تأمین مالی طرح پیش‌بینی شود.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

یکی از ملزومات مدیریت راهبردی پدافند غیرعامل؛ ایجاد ساختاری منسجم و یکپارچه برای نظارت راهبردی بر حُسن اجرای امور مرتبط با دفاع غیرنظامی است.

سازمان پدافند غیرعامل در حوزه عملیاتی درحال انجام وظایف است ولی نکته قابل تأمل این است که تشکیل این سازمان باید به تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان برسد. عنوان طرح نیز باید به «طرح قانون تأسیس سازمان پدافند غیرعامل کشور» تغییر یابد.

در صورت بروز آسیب در مراکز حساس کشور، بودجه قابل توجهی برای بازیابی آن هزینه می‌شود که در قیاس با هزینه‌های تأسیس این سازمان بسیار بالاست. تراکم نیروهای آمریکایی و ناتو در محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران، لفاظی‌های مکرر برخی مقام‌های آمریکایی و صهیونیستی مبنی بر احتمال پیاده‌سازی سناریوی حمله نظامی، افزایش تهدیدهای سایبری و جنگ‌های الکترونیک و قرارگیری ایران در گسل زلزله تنها بخشی از دلایلی هستند که ضرورت تأسیس سازمان پدافند غیرعامل را خاطر نشان می‌سازند. در بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام درخصوص پدافند غیرعامل نیز؛ بر ایجاد مرکزی برای تدوین طراحی، برنامه‌ریزی، تصویب اصول و معیارها، مقررات و آیین‌نامه‌های فنی پدافند غیرعامل، پیگیری و نظارت بر آنها تصریح شده است.

در همین حال قانونمند شدن تأسیس سازمان پدافند غیرعامل به صورت مستقیم بر مؤلفه‌های امنیت ملی نیز اثر می‌گذارد که اهم آنها در جدول ۲ آورده شده‌اند.

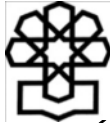
جدول ۲. مؤلفه‌های امنیت ملی و دفاع غیرعامل

مؤلفه‌های امنیت ملی	آثار اقدامات دفاع غیرعامل
صیانت از جان مردم	کاهش تلفات انسانی در برابر وقوع تهدیدات و تهاجم نظامی دشمن
دفاع از تمامیت ارضی	تقویت توان آمادی، رزمی و دفاعی نیروهای مسلح و دفاع از تمامیت ارضی کشور
استمرار فعالیت سامانه‌های اقتصادی و سیاسی	ارتقای ایمنی تأسیسات، تجهیزات، مراکز حیاتی، حساس و مهم اقتصادی، سیاسی، ارتباطی، تولیدی
حفظ استقلال و حاکمیت کشور	حفاظت از مراکز فرماندهی سیاسی، نظامی، اجتماعی و زیرساخت‌های حیاتی، حساس و مهم در برابر تهدیدات آشکار و نهان

با توجه به موارد فوق‌الذکر؛ تصویب طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل پس از رفع ملاحظات حقوقی و بودجه‌ای به‌عنوان یکی از ملزومات استقرار امنیت ملی پایدار مفید ارزیابی می‌شود که با توجه به تهدیدات واقع در منظومه امنیت ملی، ضرورت تأسیس و مشخص شدن جایگاه آن در ساختار حقوقی کشور در حال افزایش است.

منابع و مآخذ

۱. قوانین برنامه چهارم و پنجم توسعه.
۲. سیاست‌های کلی نظام در خصوص پدافند غیرعامل.
۳. سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ایران ۱۴۰۴ هجری شمسی.
۴. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
5. Hildreth, Steven A., "Cyberwarfare", Congressional Research Service Report for Congress, www.law-wmaryland-edu/ 19 June, 2001.
6. Factbox: Implications of apparent Stuxnet Iran Cyber Attack, <http://www.reuters.com>, 27 September, 2010.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۶۶۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح قانون سازمان پدافند غیرعامل کشور»

نام دفاتر: مطالعات سیاسی، مطالعات حقوقی، مطالعات برنامه و بودجه

تهیه و تدوین: مصطفی دلاورپور اقدم

ناظر علمی: یوسف ترابی

متقاضی: کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

همکاران: محمدرضا مالکی (دفتر برنامه و بودجه)، سیدمجتبی حسینی‌پور

(دفتر حقوقی)، سیدحسین حسینی (دفتر سیاسی)

همکاران خارج از مرکز: اکبر شکوهی

اظهارنظرکنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. تهدیدهای سایبری

۲. مدیریت بحران

۳. دفاع غیرعامل

۴. اسناد بالادستی

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۱/۸/۱۵

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۱/۸/۲۷

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۸/۲۷